

مفهوم تعالی و نقد وضعیت موجود آن در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران

* مهدی سبحانی نژاد

E-mail: sobhaninejad@shahed.ac.ir

** حسن نجفی

E-mail: hnajafih@yahoo.com

*** سولماز نورآبادی

E-mail: nourabadi@shahed.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱۱/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۴/۹

چکیده

این پژوهش باهدف تبیین مفهوم تعالی و ارزیابی جایگاه آن در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به منظور طرح زمینه‌های کاربردی در برنامه درسی اجرا شده است. روش پژوهش آمیخته (تحلیل اسنادی، تحلیل محتوا و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته) است. جامعه پژوهشی شامل سه بخش است: متون اسلامی مرتبط با تعالی، متن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و متخصصان حوزه‌های برنامه درسی و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی. با توجه به ماهیت موضوع از نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است. ابزارهای اندازه‌گیری فرم فیش‌برداری، سیاهه تحلیل محتوا و سؤالات مصاحبه است. داده‌های اسنادی و مصاحبه به شیوه کیفی و داده‌های تحلیل محتوا با استفاده از شاخص‌های کمی در فرایند تحلیلی نرم‌افزار آنتروپی شانون نسخه ۲۰۱۵ مورد بررسی قرار گرفته‌اند. عمده‌ترین یافته‌های پژوهش بیان‌گر آن است که: ۱- چارچوب مفهومی تعالی را می‌توان بر اساس مدارک و مستندات مرتبط در پنج بُعد و ۵۹ مؤلفه تدوین کرد. ۲- در مجموع ۴۱۰ مرتبه به مؤلفه‌های تعالی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش توجه شده که میزان تراکم آن در بخش هدف‌های عملیاتی و راهکارها با ۱۰۴ فراوانی و ۲۵/۴ درصد زیاد و در بخش بیانیه مأموریت با ۹ فراوانی و ۲/۲ درصد کم است. ۳- بین ابعاد مورد بررسی بُعد سیاسی با میزان بار اطلاعاتی ۰/۹۱۱ و ضریب اهمیت ۰/۲۸۴ بیشترین توجه را به خود اختصاص داده، این در حالی است که به بُعد اجتماعی با میزان بار اطلاعاتی ۰/۷۰۱ و ضریب اهمیت ۰/۲۱۹ کم‌تر توجه شده است. ۴- با توجه به نظرات متخصصان، عمده‌ترین زمینه‌های کاربردی ابعاد و مؤلفه‌های تعالی در برنامه درسی را می‌توان در قالب چهار عنصر اصلی (اهداف، محتوا، روش‌های یاددهی - یادگیری و ارزشیابی) و ۴۷ مضمون فرعی ذکر شده در مقاله حاضر، تأمین کرد.

کلیدواژه‌ها: تعالی، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، برنامه درسی.

* دانشیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد

** دانشجوی دکتری مطالعات برنامه درسی دانشگاه علامه طباطبائی، نویسنده مسؤل

*** استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد